

TOVĂRĂȘIA

Foarte economică, care cuprinde tot felul de povești, și răspunsuri la întrebări, despre formarea și conducerea
tovărășii și însoțirilor economice,
cu sfaturi pentru agricultură, meserii și negoț, și cu îndrumări pentru valorizarea produselor economice.

Intocmită de VAS. C. OSVADĂ

Apare în 10, 20 și 30. a fiecărei luni.

Ca adaus la „LIBERTATEA”

Anul II.

ORĂȘTIE, 30 Februarie v. 1907.

Nr. 8.

Centrale pentru tovarășii.

Mai curînd decît ne așteptam, în toate ținuturile locuite de Români s'a pornit însuflețitoarea mișcare pentru alcătuirea de fel și fel de tovarășii sătești.

E o mîndrie nespusă, să vezi, să simți, cum toți din toate părțile lucră, aleargă, întreabă după sfaturi, după statute, după îndrumări pentru pornirea lucrului.

Veți înțelege, că în fața acestei mișcări, noi care mai cu dinadinsul cercăm să spriginim alcătuirea de tovarășii sătești — ne bucurăm mai mult. Cu toate aceste bucuria și însuflețirea nu ne răpește. Ne gîndim cumpătat și la marile greutăți ce să ivesc, cu alcătuirea de tovarășii mai ales atunci, cînd nu avem un puternic izvor, de unde să curgă cu belșugul poftit de buna izbîndă toate îndrumările, toate ajutoarele. Noi nu vrem să fim încrezuți. Știm că prin foaia noastră putem da sfaturi multe și folositoare, dar' cînd ne gîndim apoi că această foaie, pusă sub îngrigirea mai ales a unui singur om — nu poate să fie în tot locul și întotdeauna la timp acolo unde cere trebuința, — ne dăm samă de răspunderea, ce o luăm, cînd îndemnăm să alcătuiască tovarășii — în cît mai multe sate românești.

În cunoștința acestei mari răspunderi — ni-să pare că vedem deja de pe acum, încîlcitura ce să va face în multe locuri, în care însuflețiiții din fruntea lucrărilor pentru alcătuirea de tovarășii, nu vor înțelege pe deplin rostul tovarășiei și nu vor ști cum să o conducă.

Neizbînda din un sat — știm că va strica poate mai mult decît va direge izbînda din zece!

Pentru aceste, dar' mai ales pentru întărirea aievea a mișcării de alcătuire a tovarășiiilor pe sate, — dela început, cum am spus și în anul trecut în foaia »Tovărășia« — ne frămîntă gîndul și ne facem datoria, să îndemnăm să alcătuiim Centrale de tovarășii. Că una ori două ori mai multe, asta ar fi altă vorbă. Dar' să avem Centrale — asta e lucru de căpetenie!

Însămnarea Centralelelor e recunoscută, de toți cîți știu și vreau să înțeleagă rostul tovarășiiilor.

Simțim o deosebită bucurie, cînd vedem, că și la noi Românii să găsec bărbați luminați, care cu toată greutatea ce le-a dat'o stima și respectul de obște, îndeamnă pentru alcătuirea de centrale pe sama tovarășiiilor sătești. Mai nou, alesul fruntaș dl Dr. Ioan Mișu, mare proprietar și adînc cunoscător al trebuințelor poporului nostru, să însuflețește și însuflețește pe alții, ca să alcătuiască Centrale pentru tovarășii.

Îndemnul unui Dr. Mișu, e o dovadă strălucită, că muncind pentru tovarășii și pentru crearea de Centrale pe sama acestor tovarășii — este doar' cel mai bun lucru, ce-l putem face azi — în starea în care ne aflăm.

Folosim prilejul ce ni-l dă sfatul venit dela un fruntaș atît de stimat, și îndemnăm cu toată dragostea inimii să ne alcătuiim una ori mai multe Centrale pentru tovarășii sătești.

Ca să înțelegem cu toții rostul ăstor fel de Centrale — spunem aici, de data asta pe scurt, ce credem noi că ar avea să lucreze o Centrală pentru tovarășii:

Centrala ar fi un sfetnic bun și un ajutător necontenit a tuturor mișcărilor, pornite pentru alcătuirea de tovarășii. Ar da îndrumările de lipsă pentru pornirea lucrului, pentru adunarea de membri, pentru ținerea adunării

de alcătuire, pentru înregistrarea firmei și apoi mai ales pentru lucrarea și conducerea tovarășiei sătești.

Centrala ar fi ca un părinte bun: povățuitor, sprijinitor și grijitor de toate interesele tovarășiei.

Prin oamenii ce i-ar avea în slujbă, ar aduna date și informații din ținuturile de sub adăpostul ei, ar sfătui pe săteni ce fel de tovarășie să-și alcătuiască, ar trimite om la fața locului, să sfătuiască împreună cu fruntașii satului și mai ales după alcătuirea tovarășiei, ar sprijini-o cu bani, cu sfat și cu îndrumări.

Centrala ar ținea legătura trebuincioasă între tovarășiiile sătești, ar grijii de bunul lor mers și le-ar ajuta în munca lor.

Și numai din amintirea acestor cîteva chemări, ce ar avea centrala, credem că ori-cine poate vedea marea însămnătate a unei Centrale, precum și marea trebuință ce ni-să impune ca să avem o Centrală!

Impăcați cu aceasta, e întrebarea că în ce chip și cînd sa se facă o astfel de centrală?

Părerea noastră este că, înainte de toate, dela început să se facă centrală. Una ori mai multe, cum am zis, asta nu vrem să o vorbim acum.

Sunt mulți care cred și spun cu multe dovezi, că numai atunci să se facă o centrală, cînd avem deja mai multe, poate 20—50 tovarășii sătești. La alte neamuri și în alte vremi de bună samă așa ar fi mai potrivit. La noi Românii însă, mai ales în vremile care le trăim noi, abia credem că o să avem o mișcare puternică și sănătoasă pentru tovarășii sătești — fără să avem dela început Centrale. La noi prea puțini sunt aceia care pot merge cu îndrăzneală peste ogoarele economiei. Prea puțini sunt cei care au destulă cunoștință și îndeștitoare umblare în treburi de tovarășii.

E de lipsă dar', ca dela început să avem un sfătuitor, un îndrumător cuminte și întru toate potrivit cu marea muncă de care ne apucăm. Ni-să cere dar' ca dela început să facem o Centrală, care să aibă menirea să împodobească satele noastre cu tovarășii sătești — pe care să le îndrumeze și să le sprijinească. La întrebarea cum să facem o Centrală?, — să poate răspunde în multe chipuri, căci ar fi mai multe cărări, pe care putem ajunge să avem o Centrală pentru tovarășiiile sătești.

Mai ușor ar putea băncile noastre să facă Centrale pentru tovarășii sătești. Să se înțeleagă conducătorii băncilor din un comitat, ori din un ținut mai mare ori chiar toate la oaltă, — (ceea-ce ar fi mai greu acum la început) și ori să alcătuiască un așezămînt de sine stătător, ca centrală pentru tovarășii, ori să încredințeze pe o bancă să-și aibă o secție anume pentru tovarășii. Sau ar putea ca o singură bancă, să-și alcătuiască o secție anume și să lucreze — ca o Centrală — în un comitat ori în un anumit ținut.

Alt modru ar fi ca »Asociațiunea« din Sibiu să creeze în sînul ei — pe lîngă comitetul central, o secție anume pentru tovarășii — avînd ca secția asta să îndeplinească lucrările impuse unei Centrale. »Asociațiunii« i-ar fi ușor să aibă legăturile trebuincioase cu una ori mai multe bănci, prin care să poată ajuta și mijloci, pentru micile tovarășii — creditele trebuincioase.

Un alt modru de a avea Centrală pentru însoțiri, ar fi, alcătuirea unui așezămînt anume pentru acest scop — prin subscrierea de quote (acții) din partea fruntașilor și sătenilor noștri. În însuflețirea ce s'a pornit pentru tovarășii sătești, credem, că o astfel de încercare, făcută în bună rînduială — ar da roada așteptată.

De data asta ne mulțumim cu amintirea numai a acestor moduri prin care am putea avea o Centrală pentru tovărășii. Pentru amănunte vom mai reveni.

Ori care ar fi modul ce l'am alege — numai să alegem unul și să ne alcătuim o Centrală.

Punem la inima fie-cărui iubitor de neam, această propunere și îi rugăm să o frământă și să-și spună părerile.

E vorba de a da poporului nostru puntea de aur pe care să ajungă la bunăstare — prin tovărășii. Cu trup, cu suflet să muncim cu toții dar', pentru întruchiparea acestei punți — căci liniștea conștiinței că ne facem datoria, și binecuvântarea urmașilor noștri — ne va fi cea mai prețioasă răsplată, — ca fii ai neamului românesc și ca doritori în calea spre înaintare. La muncă dar', cu mic cu mare!

Vasile C. Osvadă.

O pildă minunată.

(Roadele ajunse de însoțirea „Hangya“)

Uniunea agrară maghiară din Budapesta pătrunsă de rostul și însemnătatea tovărășilor sătești și mai ales dorind să întregască munca, pe care o face însoțirea centrală regn. de credit, — la 1898 a pus temelie unei tovărășii de consum, numită „Hangya“ (Furnica) în Budapesta. Însoțirea „Hangya“ nu are nici prăvălii (bolte) deschise, nici nu vinde clienților în mic, ci de la început și-a luat ca țintă sprijinirea și alcătuirea de mici tovărășii de consum pe sate.

Munca nepregetată, ce face însoțirea „Hangya“ aduce roade foarte frumoase și ne slugește și nouă ca un puternic indemn să ne alcătuim astfel de centrale — cum sfătuim și în articolul, ce-l publicăm pe fața întâi a numărului de azi al „Tovărășiei“.

În vreme de 9 ani, însoțirea „Hangya“ a alcătuit și ocrotește sub aripile ei nu mai puțin ca 676 tovărășii de consum pe sate (până la 31 Decembrie 1906). „Hangya“, care la început abia avea vre-o câteva zeci de membri și un capital de numai 100 mii coroane — după nouă ani — la 31 Decembrie 1906, avea 852 membri cu 508 părți fundamentale și 1998 quote regulate.

La îndemină ne stă bilanțul (socoțile) însoțirii „Hangya“ încheiat la 31 Decembrie 1906. Cum ne paștem ochii pe clauza de numerii ai acestui bilanț, în sufletul nostru să pornește alăturea cu însuflețirea pentru asemenea muncă și părerea

de rău, ca noi Românii, care în vreme de 20—30 ani am știut alcătuim vre-o 150 bănci cu capitale de peste 13 milioane coroane — n'am știut înțelege rostul vremii și nu ne-am știut alcătuim barem o singură însoțire centrală pentru tovărășiile de consum pe sate în felul însoțirii „Hangya“...

Cu o muncă stăruitoare „Hangya“ a ajuns să lucreze azi cu active în sumă de 3 milioane 720 mii 399 cor. — dela 100 mii cu cit începuse înainte cu nouă ani! Capitalele însoțirii „Hangya“ să ridică azi la suma de 707 mii 800 coroane (508 mii părți fundamentale și 299 mii 800 cor. quote regulate) iar' fondul de rezervă la 60 mii 24 coroane.

În magazinele însoțirii să află mărfuri (pentru boltele de pe sate) în preț de 1 milion 36 mii 914 coroane. Și are în Budapesta casă și magazine proprii zidite cu o cheltuială de 1 milion 100 mii 456 cor.

Din vânzarea mărfurilor, însoțirea „Hangya“ a avut în anul 1906 un venit brut de 405 mii 350 coroane, iar' alte venituri chirii, camete etc.) în suma de 50 mii 515 coroane — peste tot dar' venite în sumă de 455 mii 865 cor. — aproape o jumătate milion!

Din aceste venituri s'au acoperit toate cheltuielile (numai pentru controlori, slujbași și cheltuielile lor de drum, când au mers să controleze tovărășiile sătești, s'a cheltuit suma de peste 260 mii coroane!) rămânând astfel un câștig curat de 74 mii 647 coroane! (care arată o fructificare cu peste 10% (la sută, a capitalului însoțit cu toate cheltuielile

cele mari, ce le are însoțirea mai ales cu tovărășiile sătești.)

Numerii aceștia arată numai roadele ajunse — în bani, în avere. Când ne gândim însă la roadele minunate morale, la ajutorul ce să de satelor și numai prin cele aproape 700 tovărășii de consum (bolte pe sate) ce să țin de „Hangya“ — nu să poate să nu ne însuflețim de un așa fel de muncă și să nu nizuim să avem noi astfel de așezăminte.

Să ne ajute Dumnezeu să avem!

Comoara săracului.

— Plantele de leac — un nou și bogat izvor de venit. —

(Urmare din Nr. 7)

Nu numai frunzele și florile, ci și rădăcinile multor plante ne dau materii cu putere leucitoare, pentru care pricină sunt foarte căutate. O majă metrică de rădăcini de păpădie să plătește cu 40—50 coroane. Cine nu cunoaște păpădia, numită și papadea, papalungă, latinește *Taraxacum officinale*, și unguerește *pitypang* ori *gyermeklánczfű*? De primăvara până toamna târziu dăm pe ea la tot pașul în orice livadă, curte ori drum. Rădăcina o curățim de țărână și pământ și astfel o uscăm la soare ori în pod, având de grijă să nu se mucească.

În toate părțile muntoase, mai ales în pădurile de fag crește mătrăguna. Are și alte numiri, ca cireașa lupului, Doamna codrului, mătrăgună-doamnă-mare, nădrăgulă iară latinește: *Atropa Belladonna L.* Rădăcinile i-le săpăm primăvara, și le uscăm ca celea de păpădie, crepîndule în două de-s groase, ca să se uște mai bine. Prețul lor 100 de chilogramme e 48—55 cor. Acî însemn, că și frunzele de mătrăgună is de mare preț. Trebuesc astfel uscate, ca să rămână verzi, pe cit să poate verzi deschise. Prețul lor să mișcă între 35 și 70 de coroane de-o majă.

Nu pot lăsa neamintit, că fiind planta asta foarte veninoasă, trebuie să o adunăm și uscăm cu mare băgare de seamă.

Dintre mai multe sămînte ce să pot vinde pomenesc mama secării, ori cum i-să mai zice: corn de secară, clonțibabei, latinește: *Secale cornutum* — *Claviceps purpurea Tul.* Mama secării e de altcum un burete, care crește pe spițele de săcară în forma unui

grăunte mare, negru. Fiind de altcum primejdioase pentru sănătate, și așa trebuie aleasă mama secării dintre grăunțe. Pentru-ce să nu o adunăm deci la o parte, dacă ni să plătesc 100 de chilogramme cu 170—200 coroane? O putem aduna însă și de pe spice cu o săptămîină două înainte de secerat.

Nu însă deocamdată mai multe, că-i lung pomelnicul buruienilor de leac. Din celea scrise ori-cine poate vedea, că strîngerea plantelor leucitoare poate fi pentru mulți o îndeletnicire de-a doua mână, — cînd nu are omul altceva de lucru, ba-i poate slujă de o adevărată și singură meserie țaranului nostru sărac, pe care l'a binecuvîntat Dumnezeu cu mulți copii și cu puține mijloace de ai hrăni și de-ai crește.

Bine — veți zice — dar' cui să le vindem plantele de leac uscate? Într'adevăr, asta-i întrebarea de căpetenie în tot lucrul. Căci nici să nu ne apucăm de adunat până nu știm cui l'om vinde rodul muncii noastre. Cățimi mai mici cum-pără fiecare farmacist (apotecar) din țîrguri și orașe, dar' nu plătește cum am spus mai sus. În mare putem vinde plantele noastre negustorilor din orașele mari, numiți droghishti, cari să ocupă anume cu negoțul asta.* Droghishti dau prețurile arătate mai sus dar' numai de le vindem mult de-odată, de bunăoară 100 de chilogramme dintr'un fel de plantă. Cu greu adună un singur om atîta, deci trebuie să alergăm la puternicul mijloc al bunăstării, la întovărășire. Mai multe familii dintr'un sat ori chiar din mai multe comune vecine să n'țeleg cu vorba, ca să adune și să uște pe cit să poate la fel anumite plante de leac, ș'apoi le vînd la un loc, sub numele unuia dintre tovărăși. Mai bine-ar fi, ca însoțirile sătești economice cari sunt deja în ființă — durere, încă prea de tot puține dar' chiar și băncile noastre ar fi datoare să iee în mână și valorarea, vânzarea plantelor leucitoare. În comunele mari, unde cresc din belșug plantele de leac, s'ar putea înființa anume pentru adunarea, uscarea și vânzarea acestor fel de plante însoțiri sătești în toată regula, cum să arată în foaia „Tovărășia“ mai pe larg. În fruntea însoțirilor ar sta un om știutor de carte, care s'ar îngriji de țîrg, unde să desfacă

* Iată cîteva nume: Neruda Nándor în Budapesta (str. Kossuth Lajos); Kochmeister Frigyes utóda, Budapesta; Burger Frigyes în Cluj; Szerdahelyi Károly în Bégaszentgyörgy; apoi Magyar kiviteli és csomagszállítás részvénytársaság în Budapesta.

marfa asta prețioasă. El ar face contract în scris încă din primăvară cu vre-un negustor de plante, în numele însoțirii. Tovărășiile s'ar îngriji ca să-și uște toți părtașii buruenile la un loc. Își întocmesc o șură, în șură o arie largă spre acest scop, în care așază jur-împrejur stelagii de lețe, pe care pot usca multe și felurite plante, fără a le mesteca, punându-le pe rogojini, hirtii ori pinze. Un singur om ar purta grija uscatului, așa că tovarășia acea ar produce marfă multă, bună și frumos uscată, care să și plătește cinstit.

Înainte de toate ar fi însă de dorit, ca vre-o reuniune economică română ori vre-o bancă românească să iee asupra sa sarcina, — de se poate numi sarcină o afacere atât de însemnată pentru poporul sărac — de-a aduna dela singuraticii stringători de plante, ori de la tovarășii sătești plantele de leac, spre a le trimite la drogiiștii mari ori deauna în străinătate, în piețele cele mari de medicamente, fără a le trece prin mâna alor 2—3 jidani hrăpareți. De s'ar găsi o astfel de întreprindere, sunt convins, că aceia ar face un mare folos pentru binele poporului român.

Budapesta.

Alexandru Borza.

Altruismul tovarășilor.

Dela început eram în curat, că în însuflețirea pentru înființarea de tovarășii, să vor amesteca, drept cobe rele, și vinări după interese personale, dorinți netrebnice, să faci tovarășii, ca să-ți găsești un nou izvor de venit câștigat fără prea multă bătaie de cap.

Avem deja semne vădite, că ici colo unii dintre cei care doresc să aibă în satul lor o tovarășie — și-au făcut socoteala câștigului, ce o să-l aibă — pentru ei.

Astfel de gând e frate cu hoția, e frate cu celaima și cu gândul de a te folosi de încrederea și naivitatea altuia ca să-l tragi pe sfoară.

Dacă, întru adevăr voim binele poporului, așa fel de gânduri trebuie să le părăsim. Ca să fim pe deplin înțeleși și ca să se știe, că noi dela început, cum am pripeput și cum pricepem și acum și întotdeauna rostul tovarășiiilor sătești, dăm aici de nou un articol, ce l'am tipărit în unul din numerii dinții ai foii noastre:

Ajutorarea împrumutată, umanizmul și nizuința înaintării generale a economiei, fiind temeliile pe care să pot și trebuie să se ridice tovarășiiile economice, — e de sine înțeles, că voinde să sprijinim alcătuirea de tovarășii, pentru moment trebuie să năbușim scoaterea la iveală a intereselor noastre personale. Zicem că pentru moment, din pricina, că odată alcătuită, o

tovărășie, ori îi suntem membri ori nu, cu timpul această tovarășie cu roadele ei, va ajuta și înaintarea noastră, în care își vor găsi și interesele noastre private o dreaptă ajutorare.

Căci tovarășiiile deși în primul rând muncesc pentru membrii lor, această muncă încetul pe încetul câștigă însemnatate și înfrunță asupra întregii economii, și d'aici înainte apoi și membrii chiar și unul câte unul simt roadele tovarășiiilor, în toate trebile lor economice.

Isvorul și temelia tovarășiiilor trebuie să fie umanizmul curat, dragostea față de aproapele și nici decum nu interesul privat. O tovarășie alcătuită de oameni, care dela început au „planuri“ și „scopuri“ anumite special personale, departe de a putea ajunge roadele așteptate, face de ris și stîngenește rodnică nizuință: ca în timpul cel mai scurt să avem și noi Români o bine împărțită rețea de tovarășii economice.

Nu facem imputări, dar' ni-să pare că trebuie să avem temeri, că și în jurul așezămintelor noastre economice, ar cerca să se îmbulzească nizuințe de geșeftării particulare. Cîteva alcătuirii de bănci din timpul mai nou, apoi cîteva treburi ieșite la iveală cu privilegiile împărțirii câștigurilor ajunse de băncile noastre și la alegeri de conducători și funcționari, — sunt potrivite să ne umplă de îngrijorări, și să ne întărească temerile, că ici-colea să scapă din vedere scopul hotărît în statute și gândul cel bun al sprijinitorilor așezămintelor noastre economice.

Până acum însă avem mîngăierea, că asemeni lucruri sunt foarte rari și fără mare însemnatate.

Dacă cu toate aceste ținem să le amintim aici, o facem din pricina, că am dorî ca la alcătuirea de mici tovarășii pe sate și în parte și pe orașe să nu putem observa *nici un fel* de gânduri particulare pentru așternerea de paturi calde pe sama intereselor noastre personale. Și asta mai ales pentru faptul, că tovarășiiile pentru alcătuirea cărora muncim și noi, vor fi tovarășii cu *capitale mărunțele*, cu cercuri înguste de lucrare și cu ținte cît mai altruiste pentru binele de obște.

Acest fel de tovarășii numai ruinîndu-să ele, ca tovarășii, ar putea desmierda și interese particulare. Poate că acesta este și unul dintre pricinile, că tovarășiiile sătești de valorizare, credit, conzum, arîndă, etc. nu-

mai cu greu își află apostoli cu tragere de inimă și rădăcini potrivite. Căci de bună samă e mai ușor a conduce o bancă ce să învîrte în ogașia pornită și îngăduie presupunerea venitorilor grase, decît a ne munci cu alcătuirea și conducerea obositoare și fără plată a tovarășiiilor sătești.

Avem însă datorința față de întărirea economiei naționale a neamului nostru, să nizuim întru alcătuirea de tovarășii acum la început pe sate și ici-colea și prin orașele cu Români mai mulți.

Dela început însă bine să chibzuim lucrurile și numai acolo să lucrăm pentru alcătuirea de tovarășii, unde știm dinainte, că avem cu cine, pentru cine și prin cine să le facem. Pentru cine, avem în tot satul. Căci fie satul cît de amărît, tot găsim un soi de tovarășie, pe care să o ceară trebuințele locale. Ori fiind satul prea mic, ea să fie pentru îndestulirea trebuințelor unui grup de sātu-lețe.

În un sat e potrivită tovarășia pentru asigurarea vitelor, în altul pentru negoțul cu poame, în altul pentru cumpărarea și arîndarea pămîntului, în altul pentru îngrășarea porcilor, în altul pentru conzum, pentru lăptărit, pentru valorizare, pentru bucate, pentru credit și așa mai departe. Din aceste și din alte soiuri de tovarășii — alegem pe cea mai potrivită pentru trebuințele locale. Ca să avem cu cine să facem tovarășii, să folosim toate privilegiile, ca să împrietinim poporul cu tovarășiiile. La nunte, la pomeni, la petreceri, în școală, în biserică, la adunări de tot soiul avem tot atitea privilegii ca să luminăm poporul și să-l împrietinim cu tovarășiiile. Foile noastre să ne steie în ajutor cu sfaturi și cu îndrumări. Căci zău până acum ne găsim prea singuri în munca aceasta. Și nu înțelegem de ce nu s'ar cuprinde mai cu dinadinsul cu trebile economice peste tot și cu ale tovarășiiilor în special și alte foi de-ale noastre? Noi credem că toți ne dorim o soarte mai bună. Dacă așa este — de ce nu nizuim cu toții să o ajutăm să vină odată?!

Roata vremii.

— Spicuirii și ocoșeli. —

La adunarea generală a unei bănci românești s'a întîmplat un lucru neobișnuit. Un tinăr de-al nostru, care a cetit multe, a reținut și mai multe și peste tot azi să găsește aproape ca proprietarii, moșnenii din România „în de-avăl-

mășie“ cu cele-ce știe — a ținut o formă de prelegere economică despre credit și natura lui, despre bănci și natura lor despre operații și natura lor și despre multe, multe altele.

Cite crimpee de idei sănătoase! Și cîtă lipsă de cunoștință în practica vieții! A grăit ca să fie „locutus“. Și că așa este: dovadă că el democratul, și-a întemeiat toate spusele pe faptul că are — diplomă și încă diplomă rară. Ce ironie!

Așa ne perdem noi forțele, în discursuri „parfumate“ în gloriificări de diplome, în loc să ne punem pe munca productivă — fie cu peana fie cu plugul, fie cu ori-ce unealtă.

Noi știm, că tinărul din vorbă poate avea la dispoziție cîteva zeci de mii coroane.

Insuflețit cum e de ideile marale economiei, de ce nu caută o întrebuintare baremi unora din aceste zeci de mii, o întrebuintare potrivită nevoilor noastre?

Mai mult serviciu ar face și lui și neamului.

Un prietin vechiu și sincer îmi scrie, între altele: „Munca ce o faci e cea mai ideală. Înainte, înainte, îți zic, căci „Tovărășia“ azi mîne va fi un steag... etc.“

Și toate aceste știți pentru-ce?

Omul meu avea lipsă de un mic geșeft personal. Să-i dau sfatul pentru convertirea unui împrumut.

Îi răspund — învăluit — în posta redacției. Peste o săptămînă iară-mi scrie și mă roagă să-i răspund. Îi scriu a doua oară în posta red. — că i-am răspuns. Mă trezesc cu o a treia scrisoare, în care zice între altele „nu știu ce mi-ai răspuns în posta red. căci mie mi-a picat în mîni numai numărul din urmă. Că vezi tu, năcazurile îs multe, închipuietî n'am putut să abonez nici chiar foaia Ta „Tovărășia“!

„Și astea toate mi-le scrie un prietin, ce are pe moșie un împrumut hipotecar de 20.000 cor. și vrea să-l convertească, să mai cumpere o nouă moșie cu 15.000 coroane! Și el zice că nu poate să dea 1 cor. pe un an pentru „Tov.“ apoi să nu-ți înghețe condeiul în mână?!

„Tribuna“ din Arad întrebă pe Dr. Bunea dela Blaj cîți străini au în arîndă moșii românești — de-ale Blajului. Dr. Bunea răspunde: „Dintre moșiile fundațiilor și ale averilor administrate de capitulul din Blaj, acum *nici una* nu e în mîni streine — toate sunt lucrate ori arendate de români“. „Tribuna“ a făcut rău că a pus această întrebare. Ci-că nu e bine să vorbești de funie în casa spinzuratului. Și casa în care nu era bine să vorbești în acest caz de funie, nu e în Blaj, ci pare că chiar în Arad. Cred că nu facem supărare „Tribunei“, cînd o întrebăm acum noi pe ea, să ne spună că *dintre moșiile Consistorului din Arad cîte le au azi în exploatare străinii?* Ori să întrebăm: cînd noi am scris și am rugat pe Venenatul Consistor din Arad, în fața arendării prin licitație a unor moșii de-ale sale, acum în luna Ianuarie — unde a fost „Tribuna“? De ce nu s'a alăturat la rugămintea noastră și de ce n'a avut nici un cuvînt, nici ea, nici Lupta, nici Drapelul, nici Gazeta,

